

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından:

ZORUNLU KARŞILIKLAR HAKKINDA TEBLİĞ

(Sayı: 2013/15)

(20/7/2024 tarihli ve 32607 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2024/18 sayılı Tebliğ ile güncellenen hali)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Dayanak

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Merkez Bankası) nezdinde bulundurulacak zorunlu karşılıklara ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Serbest bölgelerde faaliyette bulunanlar dâhil Türkiye'de kurulmuş veya şube açmak suretiyle Türkiye'de faaliyet gösteren bankalar ile finansman şirketleri bu Tebliğ hükümlerine tabidir.

(2) Münhasıran kıyı bankacılığı yapan bankalar, İller Bankası, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. ve Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. ile 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu gereğince iradi tasfiyeye giden bankalar tasfiyenin ilân edildiği tarihten itibaren, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen kredi kuruluşları devir tarihinden itibaren bu Tebliğ hükümlerine tabi değildir.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Tebliğ, 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 40 ıncı maddesinin (II) numaralı fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Zorunlu Karşılığa Tabi Kalemler⁽⁴⁴⁾

Zorunlu karşılığa tabi kalemler⁽⁵⁾⁽⁴⁴⁾

MADDE 4- (1) Bankaların ve finansman şirketlerinin, tabi oldukları muhasebe standartları ve kayıt düzeni esas alınarak, yurt dışı şubelerinin yükümlülükleri dâhil, Merkez Bankasına, Hazineye ve uluslararası anlaşmayla kurulmuş olan bankaların Türkiye'deki merkez ve şubelerine olan yükümlülükleri ile bankaların yurt içi bankalara olan yükümlülükleri hariç olmak üzere, aşağıda belirtilen bilanço kalemleri zorunlu karşılığa tabi Türk lirası ve yabancı para yükümlülüklerini oluşturur⁽⁴⁴⁾.

a) Mevduat/katılım fonu (3/2/2007 tarihli ve 26423 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mevduat ve Katılım Fonlarının Vadeleri ve Türleri Hakkında Tebliğ (Sayı:2007/1) kapsamındaki resmî kuruluşlar ile 7/3/2019 tarihli ve 810 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe giren

Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği kapsamındaki kurumlardan kabul edilenler ile esasları Merkez Bankasınca belirlenen yabancı para mevduat/katılım fonundan vadeli Türk lirası mevduat/katılma hesabına dönüşen tutarlar hariç)⁽²¹⁾⁽²³⁾⁽⁴³⁾.

- b) Repo işlemlerinden sağlanan fonlar (Borsa İstanbul piyasalarında yapılanlar hariç)⁽²⁰⁾.
- c) Kullanılan krediler (Hazine garantisiyle sağlananlar hariç).
- ç) İhraç edilen menkul kıymetler (net).
- d) Sermaye hesaplamasına dâhil edilmeyen borçlanma araçları.
- e) Yurt dışı merkeze yükümlülükler (net).
- f) Kredi kartı ödemelerinden borçlar.
- g) Müstakrizlerin fonları⁽⁸⁾.

(2) Yukarıda sayılan bilanço kalemleri toplamından, yurt dışı şubelerce bankalar ve kredi vermeye yetkili diğer kuruluşlar hariç olmak üzere yurt dışı yerleşiklere kullandırılan kredi tutarı kadar indirim yapılabilir. Bu indirim, en kısa vadeli diğer yükümlülüklerden başlayarak yapılır⁽⁸⁾.

(3) (2/11/2023 tarihli ve 32357 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2023/30 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

Zorunlu karşılığa tabi kalemlerin hesaplanması⁽⁴⁴⁾⁽⁵⁶⁾

MADDE 5- (1) Zorunlu karşılığa tabi yükümlülükler iki haftada bir cuma günleri itibarıyla hesaplanır. Cuma gününün resmi tatil gününe rastlaması halinde, hesaplamada bir önceki iş günü esas alınır⁽⁴⁴⁾⁽⁵⁶⁾.

(2) Repo işlemlerinden sağlanan zorunlu karşılığa tabi fonlar iki hesaplama tarihi arasındaki günlerin bakiyelerinin ortalaması alınarak hesaplanır⁽⁴⁴⁾.

(3) Merkez Bankası, yapılan denetim ve incelemeler sonucunda zorunlu karşılık yükümlülüklerinden kaçınmak için işlem yaptığı tespit edilen bankalardan ve finansman şirketlerinden, yükümlülüklerini iki hesaplama tarihi arasındaki günlerin bakiyelerinin ortalamasını alarak hesaplamalarını isteyebilir⁽⁴⁴⁾.

(4) Yabancı para yükümlülükler;

a) Merkez Bankasınca alım satımı yapılan dövizler için yükümlülüklerin hesaplandığı tarihte Resmî Gazete’de ilan edilen döviz alış kurları,

b) Merkez Bankasınca alım satımı yapılmayan dövizler için yükümlülüklerin hesaplandığı tarihten bir gün önce Merkez Bankasının internet sitesinde yayımlanan bilgi amaçlı döviz kurları,

c) Kıymetli madenler için yükümlülüklerin hesaplandığı tarihte İstanbul Altın Borsasında oluşan ağırlıklı ortalama kıymetli maden fiyatları, fiyat oluşmaması halinde uluslararası piyasalarda oluşan ve İstanbul Altın Borsası tarafından ilan edilen fiyatlar,

esas alınarak Türk lirası cinsinden hesaplanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Zorunlu Karşılıkların Oranı, Tesis Edilmesi ve Bildirimi

Zorunlu karşılık oranları⁽⁸⁾

MADDE 6- (1) Zorunlu karşılık oranları Türk lirası yükümlülükler için aşağıdaki gibidir: ⁽⁹⁾⁽¹⁰⁾⁽¹⁹⁾⁽²²⁾⁽³⁸⁾⁽³⁹⁾⁽⁵⁰⁾⁽⁵³⁾⁽⁵⁵⁾⁽⁵⁶⁾⁽⁵⁷⁾⁽⁶⁰⁾

<i>Mevduat/katılım fonu (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu hariç)</i>	
a) Vadesiz, ihbarlı, 1 aya kadar ve 3 aya kadar (3 ay dâhil) vadeli	% 12
b) 6 aya kadar (6 ay dâhil) vadeli	% 8
c) 1 yıla kadar vadeli	% 8
ç) 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli	% 8
d) 6 aya kadar (6 ay dâhil) vadeli Merkez Bankasınca kur/fiyat koruma desteği sağlanan hesaplar	% 33
e) 1 yıla kadar vadeli ve 1 yıl ve daha uzun vadeli Merkez Bankasınca kur/fiyat koruma desteği sağlanan hesaplar	% 22
<i>Müstakrizlerin fonları</i>	% 0
<i>Diğer yükümlülükler (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu dâhil)</i>	
a) 1 yıla kadar (1 yıl dâhil) vadeli	% 8
b) 3 yıla kadar (3 yıl dâhil) vadeli	% 5,5
c) 3 yıldan uzun vadeli	% 3
ç) Kalkınma ve yatırım bankalarınca 1 yıldan uzun vadeli ihraç edilen menkul kıymetler	% 0

(2) Zorunlu karşılık oranları yabancı para yükümlülükler için aşağıdaki gibidir: ⁽³⁾⁽⁴⁾⁽⁶⁾⁽¹⁴⁾⁽¹⁵⁾⁽¹⁹⁾⁽²⁴⁾⁽²⁵⁾⁽²⁷⁾⁽²⁹⁾⁽³¹⁾⁽³⁶⁾⁽³⁸⁾⁽⁴⁰⁾⁽⁴¹⁾⁽⁴²⁾⁽⁵⁴⁾⁽⁵⁶⁾

<i>Mevduat/katılım fonu (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu ve kıymetli maden depo hesapları hariç)</i>	
a) Vadesiz, ihbarlı ve 1 aya kadar vadeli	% 30
b) 3 aya kadar, 6 aya kadar ve 1 yıla kadar vadeli	% 26
c) 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli	% 20
<i>Kıymetli maden depo hesapları</i>	
a) Vadesiz, ihbarlı, 1 aya kadar, 3 aya kadar, 6 aya kadar ve 1 yıla kadar vadeli	% 26
b) 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli	% 22
<i>Müstakrizlerin fonları</i>	% 25
<i>Diğer yükümlülükler (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu dâhil)</i>	
a) 1 yıla kadar (1 yıl dâhil) vadeli	% 21
b) 2 yıla kadar (2 yıl dâhil) vadeli	% 16
c) 3 yıla kadar (3 yıl dâhil) vadeli	% 11
ç) 5 yıla kadar (5 yıl dâhil) vadeli	% 7
d) 5 yıldan uzun vadeli	% 5

(3) (2/11/2023 tarihli ve 32357 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2023/30 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

(4) Yabancı para cinsinden mevduat/katılım fonu (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu ve kıymetli maden depo hesapları hariç) için ilave zorunlu karşılık oranı yüzde 8'dir⁽⁵⁶⁾⁽⁵⁷⁾.

Zorunlu karşılıkların tesis edilmesi

MADDE 7- (1) Zorunlu karşılığa tabi Türk lirası kalemler için tesis edilecek Türk lirası zorunlu karşılık tutarı 6 ncı maddede öngörülen oranlar kullanılarak hesaplanır. Yükümlülükler için tesis edilecek Türk lirası zorunlu karşılık tutarından yurt dışı şubelerin yurt dışında tesis etmeleri gereken Türk lirası zorunlu karşılık tutarı indirilebilir. Zorunlu karşılığa tabi Türk lirası kalemler için tesis edilmesi gereken toplam zorunlu karşılık tutarına usul ve esasları Merkez Bankasınca belirlenen indirim uygulanır. Türk lirası yükümlülükler için zorunlu karşılıklar Merkez Bankası nezdinde açılan hesaplarda nakden ve ortalama olarak tesis edilir⁽⁵⁾⁽⁴⁴⁾⁽⁴⁹⁾⁽⁵⁴⁾⁽⁵⁶⁾.

(2) (31/12/2022 tarihli ve 32060 (5. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2022/30 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

(3) Bir tesis döneminde tutulması gereken Türk lirası zorunlu karşılıkların yüzde 5'ini aşmamak koşuluyla, eksik tutulan tutarlar bir sonraki dönemde tutulabilir, fazla tutulan tutarlar bir sonraki dönemde eksik tutulan tutarlara sayılır.

(4) Yabancı para yükümlülükler için tesis edilecek yabancı para zorunlu karşılık tutarı 6 ncı maddenin ikinci fıkrasında öngörülen oranlar kullanılarak hesaplanır. Bu tutardan yurt dışı şubelerin yurt dışında tesis etmeleri gereken yabancı para zorunlu karşılık tutarı indirilebilir. Zorunlu karşılığa tabi yabancı para kalemler için tesis edilmesi gereken toplam zorunlu karşılık tutarına usul ve esasları Merkez Bankasınca belirlenen indirim uygulanır. Yabancı para zorunlu karşılıklar, ABD doları yükümlülükler için ABD doları döviz cinsinden, ABD doları haricindeki yabancı para yükümlülükler için ABD doları veya euro döviz cinslerinden, Merkez Bankası nezdinde açılan hesaplarda nakden ve en fazla 8 puanlık kısmı ortalama olacak şekilde tesis edilir. Ancak, kıymetli maden depo hesapları için tutulması gereken zorunlu karşılıkların tamamına kadar standart altın cinsinden bloke hesaplarda tesis edilebilir⁽⁵⁾⁽¹²⁾⁽¹⁹⁾⁽⁵⁴⁾⁽⁵⁶⁾.

(5) Kıymetli maden depo hesapları için tesis edilen altın tutarının, dördüncü fıkrada belirtilen tutarları aşan kısmı zorunlu karşılığa sayılmaz.

(6) Standart altın, 18/11/2006 tarihli ve 26350 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kıymetli Maden Standartları ve Rafinerileri Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2006/1)'in 3 üncü maddesinde yer alan "kıymetli madenler" tanımında belirtilen altındır⁽⁴⁹⁾.

(7) Yabancı para yükümlülükler için tesis edilen döviz ve altın cinsinden zorunlu karşılık tutarları 5 inci maddenin dördüncü fıkrasında yer alan kur ve fiyatlar esas alınarak hesaplanır⁽⁷⁾⁽⁴⁹⁾.

(8) Yabancı para cinsinden mevduat/katılım fonu (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu ve kıymetli maden depo hesapları hariç) için 6 ncı maddenin dördüncü fıkrasında öngörülen oranlar kullanılarak hesaplanan zorunlu karşılıklar Türk lirası cinsinden Merkez Bankası nezdinde açılan hesaplarda nakden ve bloke olarak tesis edilir⁽⁵⁶⁾.

(9) Merkez Bankası, ortalama olarak tutulan zorunlu karşılıkların bir kısmının veya tamamının bankalar ve finansman şirketleri itibarıyla belirli süreler için bloke olarak tutulmasını isteyebilir.

Zorunlu karşılıkların tesis süresi⁽⁴⁴⁾

MADDE 8- (1) Yükümlülükler için zorunlu karşılık tesis süresi 14 gündür. Bu süre hesaplama tarihinden iki hafta sonraki cuma günü başlar ve ikinci haftanın perşembe günü sona erer.

(2) (2/11/2023 tarihli ve 32357 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2023/30 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

(3) Tesis süresinin ilk gününün resmî tatil gününe rastlaması halinde, bloke kısım tatili izleyen ilk iş günü tesis edilir.

(4) Merkez Bankası, zorunlu karşılıkların hesaplanma dönemi ile zorunlu karşılıkların tesis süresini önceden duyurmak koşuluyla değiştirebilir.

Bildirim

MADDE 9- (1) Zorunlu karşılığa tabi kalemler, esasları Merkez Bankasınca tespit edilecek cetvellerle, hesaplama tarihinden iki hafta sonraki cuma günü saat 12:00’ye kadar Merkez Bankasına bildirilir⁽⁴⁴⁾.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Zorunlu Karşılıklarda Farklılaşma⁽²⁸⁾

Kaldıraç oranına göre farklılaşma⁽²⁸⁾⁽⁴⁴⁾⁽⁶¹⁾

MADDE 10 – (28/6/2024 tarihli ve 32586 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2024/15 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

Kredi büyümesine göre farklılaşma⁽²⁸⁾⁽³⁰⁾⁽³¹⁾⁽³³⁾⁽³⁴⁾⁽³⁵⁾⁽³⁶⁾⁽³⁷⁾⁽³⁸⁾

MADDE 10/A – (27/11/2020 tarihli ve 31317 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2020/17 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

Dönüşüm oranına göre farklılaşma⁽⁴⁴⁾⁽⁴⁸⁾⁽⁴⁹⁾

MADDE 10/B – (31/12/2022 tarihli ve 32060 (5. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2022/30 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

Türk lirası payına göre farklılaşma⁽⁵¹⁾⁽⁵²⁾⁽⁵⁴⁾

MADDE 10/C – (20/08/2023 tarihli ve 32285 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2023/21 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

BEŞİNCİ BÖLÜM

Zorunlu Karşılıklara Yaptırım Uygulaması

Yaptırım uygulaması

MADDE 11- (1) Bankalarca ve finansman şirketlerince;

a) Zorunlu karşılıkların süresinde tesis edilmemesi veya eksik tesis edilmesi,

b) Yapılacak incelemeler sonucu zorunlu karşılıkların eksik hesaplandığının tespit edilmesi⁽⁴⁴⁾,

hâllerinde, eksik tesis edilen; Türk lirası zorunlu karşılıkların 2 katı tutarında Türk lirası cinsinden, yabancı para zorunlu karşılıkların 3 katı tutarında ABD doları cinsinden mevduat, Merkez Bankası nezdinde açılan bloke hesaplarda zorunlu karşılıkların eksik tesis edildiği süreler dikkate alınarak faizsiz olarak tutulur.

(2) Faizsiz mevduat tutulmaması halinde eksik tesis edilen tutarlara tesis süresi esas alınarak cezai faiz uygulanır. Yabancı para zorunlu karşılıklar için cezai faiz hesaplanmasında eksik tesis edilen tutarların Türk lirası cinsinden karşılıkları esas alınır.

(3) Cezai faiz oranı, tesis döneminin bloke hesaplar için ilk günü, ortalama hesaplar için son günü Merkez Bankasının ilan ettiği en yüksek gecelik borç verme faiz oranının 1,50 katsayısıyla çarpımı sonucu hesaplanan orandır.

(4) Birinci fıkranın (b) bendi kapsamında eksik hesaplandığı tespit edilen zorunlu karşılıklar için zorunlu karşılık cetvelleri yeniden düzenlenerek Merkez Bankasına gönderilir. Ancak, bu fıkra kapsamında bir döneme ilişkin olarak eksik hesaplanan zorunlu karşılığa tabi kalemlerin, Türk lirası ve yabancı para için ayrı ayrı olmak üzere, yüz bin Türk lirasının altında kalması halinde düzeltilmiş cetvel gönderilmesi istenmez⁽⁴⁴⁾.

(5) Merkez Bankası, zorunlu karşılık yükümlülüklerini sürekli olarak yerine getirmeyen bankalar ve finansman şirketleri hakkında gerekli idari tedbirleri alabilir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Zorunlu karşılıklara faiz ödenmesi

MADDE 12- (1) Zorunlu karşılıklara Merkez Bankasınca tespit edilen usul ve esaslara göre faiz ödenebilir.⁽¹⁾

Mevduat veya katılım fonlarından olağanüstü çekilişler

MADDE 13- (1) Mevduat veya katılım fonları olağanüstü çekilmekte olan bankaların eksiliş tutarını, eksilişe konu teşkil eden mevduat veya katılım fonunun vade ve türü ile eksilişin başladığı tarihi Merkez Bankasına yazılı olarak bildirmeleri halinde, tesis etmeleri gereken zorunlu karşılık tutarı olağanüstü eksilişe tekabül eden mevduat veya katılım fonları göz önüne alınarak yeniden hesaplanabilir.

Yürürlükten kaldırılan tebliğ

MADDE 14- (1) 16/11/2005 tarihli ve 25995 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2005/1) yürürlükten kaldırılmıştır.

T.C. Ziraat Bankası A.Ş. nezdinde açılan bazı hesaplara ilişkin istisna

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 3/1/2004 tarihli ve 25335 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankalar Kanununun 14’üncü Maddesinin (3) Numaralı Fıkrası Uyarınca Bankacılık İşlemleri Yapma ve Mevduat Kabul Etme İzni Kaldırılan T. İmar Bankası T.A.Ş. Nezdinde Bulunan Tasarruf, Ticari Kuruluşlar ve Diğer Kuruluşlar Mevduatının Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Ödenmesine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında 29/12/2003 tarihli ve 2003/6668 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından T. İmar Bankası T.A.Ş. mudileri adına T.C. Ziraat Bankası A.Ş. nezdinde açılan vadesiz mevduat hesaplarındaki tutarlar bu hesaplarda kaldıkları sürece, vadeli mevduat hesaplarındaki tutarlar ise vadeleri sonuna kadar zorunlu karşılığa tabi değildir.

Bankaların yurt dışı şubeleri nezdinde izlenen kredilere ilişkin istisna

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bankaların yurt dışı şubeleri nezdinde izlenen kredilerden;

a) 30/6/2009 tarihinden önce, bir sözleşmeye dayalı konsorsiyum ya da sendikasyon kredileri gibi, doğrudan banka yönetim kurulu ve genel müdürlük üst düzey yetkililerinin imzaları ile alınanlar dışındakiler,

b) 30/6/2009 – 8/1/2010 tarihleri arasında temin edilenler,

vadeleri sonuna kadar zorunlu karşılığa tabi yükümlülükler arasına dâhil edilmez.

Finansman şirketlerinin önceki yükümlülüklerine ilişkin istisna

GEÇİCİ MADDE 3- (1) 4/10/2013 tarihli ve 28785 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2005/1)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2013/13) ile zorunlu karşılığa tabi tutulan finansman şirketlerinin 4/10/2013 tarihi itibarıyla mevcut olan yurt dışından kullanılan kredileri, ihraç edilen menkul kıymetleri ve özkaynak hesabında dikkate alınmayan sermaye benzeri borçları vadeleri sonuna kadar zorunlu karşılığa tabi yükümlülükler arasına dâhil edilmez.

Kapsam dışına çıkarılan yükümlülükler uygulanmayacak hükümler

GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bu Tebliğ ile yürürlükten kaldırılan 16/11/2005 tarihli ve 25995 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2005/1)’e ilişkin zorunlu karşılığa tabi yükümlülüklerden bu Tebliğ ile yükümlülük kapsamı dışına çıkarılanlar hakkında bu Tebliğin yürürlük tarihinden itibaren yapılacak denetim ve incelemelerde ortaya çıkan tespitler için 11 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi hükümleri uygulanmaz.

Kapsama alınan yurt dışı şube yükümlülüklerine ilişkin istisna⁽⁵⁾

GEÇİCİ MADDE 5 - (1) Yurt dışı şubelerin 29/5/2015 tarihi itibarıyla mevcut olan ve “Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2015/3)” ile ilk defa zorunlu karşılığa tabi tutulan yükümlülükleri vadeleri sonuna kadar zorunlu karşılığa tabi yükümlülükler arasına dâhil edilmez.

Mevduat/katılım fonu dışı yabancı para yükümlülükler uygulanacak zorunlu karşılık oranlarına ilişkin istisna⁽⁶⁾⁽¹⁴⁾⁽¹⁵⁾⁽¹⁹⁾⁽²¹⁾

GEÇİCİ MADDE 6 - (19/1/2019 tarihli ve 30660 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/2 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

Kredi büyümesine göre farklılaşma uygulamasında geçiş dönemi⁽³⁰⁾

GEÇİCİ MADDE 7 - (1) 20/8/2019 tarihli ve 30864 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2019/15)”e göre 29/11/2019 (dahil) yükümlülük hesaplama tarihine kadar kredi büyüme oranı yüzde 10,00 ile yüzde 20,00 aralığına girmiş olan bankalara bu aralığa girdikleri tarihe ilişkin tesis döneminden itibaren altı dönem boyunca 10/A maddesinin birinci fıkrasında belirtilen koşulları sağlayan bankalar için geçerli olan zorunlu karşılık oranları uygulanır.

Kredi büyümesine göre farklılaşma uygulamasında yabancı para mevduat/katılım fonu ve müstakrizlerin fonlarına uygulanacak zorunlu karşılık oranlarına ilişkin istisna⁽³¹⁾

GEÇİCİ MADDE 8 - (1) Kredi büyüme oranları 10/A maddesinin birinci fıkrasında belirtilen koşulları 27/12/2019 yükümlülük tarihinden önce sağlayan ancak 27/12/2019 yükümlülük tarihinden itibaren sağlamayan bankalara, 10/A maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen zorunlu karşılık oranları, koşulları sağlayıncaya kadar uygulanmaz.

Kredi büyümesine göre farklılaşma uygulamasında selektif sektörler kullandırılan kredilerin dikkate alınmasına ilişkin geçici uygulama⁽³³⁾

GEÇİCİ MADDE 9 - (1) Ek-1’de yer alan selektif sektörler kullandırılan 2 yıldan uzun vadeli kredilerdeki değişimin hesaplanmasında, 27/11/2020 yükümlülük tarihine kadar içinde bulunulan zorunlu karşılık dönemine ilişkin üç aylık ortalama ile 6/9/2019 – 15/11/2019 yükümlülük tarihleri arasındaki üç aylık ortalama dikkate alınır. 27/11/2020 yükümlülük tarihinden itibaren ise Tebliğin 10/A maddesi çerçevesinde yıllık değişim hesaplanır.

Kredi büyümesine göre farklılaşma uygulamasında 25/12/2020 yükümlülük tarihine kadar geçici uygulama⁽³⁵⁾⁽³⁸⁾

GEÇİCİ MADDE 10 - (27/11/2020 tarihli ve 31317 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2020/17 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

Türk lirası zorunlu karşılıkların döviz cinsinden tesis edilmesi imkânına ilişkin 17/9/2021 yükümlülük tarihine kadar geçici uygulama ⁽⁴⁰⁾

GEÇİCİ MADDE 11 - (1) Tebliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan oran 17/9/2021 yükümlülük tarihine kadar tabloda belirtildiği şekilde yüzde 10 olarak uygulanır.

İmkân Dilimleri (%)	Katsayı
0-10	1,0

Zorunlu karşılığa tabi varlıklara ilişkin geçici uygulama ⁽⁴⁴⁾

GEÇİCİ MADDE 12 - (1) Tebliğin 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında belirlenen zorunlu karşılığa tabi varlıkların 31/5/2022 tarihi itibarıyla 31/12/2021 tarihine göre usul ve esasları Merkez Bankasınca belirlenen büyüme oranı yüzde 20,00’nin üzerinde olan bankaların 31/12/2021 ile 31/3/2022 tarihlerinde mevcut bakiyeleri arasındaki farkın yüzde 20,00’si oranında 10/6/2022 tarihinden 24/11/2022 tarihine kadar Türk lirası cinsinden zorunlu karşılık bloke olarak tesis edilir.

(2) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun izni ile 31/5/2022 tarihi itibarıyla son bir yıl içinde faaliyete başlayan bankalara bu maddenin birinci fıkraya hükümleri uygulanmaz.

Zorunlu karşılığa tabi yükümlülüklerle ilişkin geçici uygulama ⁽⁴⁵⁾

GEÇİCİ MADDE 13 - (1) Finansman şirketlerine Tebliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasındaki oranlar 13/5/2022 (dahil) hesaplama tarihine kadar yüzde 0 olarak uygulanır.

(2) Finansman şirketlerine Tebliğin 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasındaki oranlar 13/5/2022 (dahil) hesaplama tarihine kadar yüzde 0, 23/12/2022 (dahil) hesaplama tarihine kadar yüzde 3 olarak uygulanır.

(3) Finansman şirketlerinin 23/4/2022 tarihli ve 31818 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2022/17) ile ilk kez zorunlu karşılığa tabi hale getirilen yurt içi bankalardan kullanılan kredilerinden 23/4/2022 tarihi itibarıyla mevcut olanlar vadeleri sonuna kadar zorunlu karşılığa tabi yükümlülükler arasına dâhil edilmez. ⁽⁴⁶⁾

Zorunlu karşılığa tabi yabancı para yükümlülükler için geçici uygulama ⁽⁵⁰⁾

GEÇİCİ MADDE 14- (1) Tebliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan yükümlülüklerden Merkez Bankasınca belirlenen yabancı para cinsinden yurt dışından sağlanan 6 aydan uzun vadeli olanların 6/1/2023 tarihine göre artış tutarına Tebliğin 6 ncı maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan zorunlu karşılık oranları 20/12/2024 (dâhil) hesaplama tarihine kadar yüzde 0 olarak uygulanır ⁽⁵⁶⁾.

(2) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Merkez Bankasınca belirlenir.

Zorunlu karşılığa tabi varlıkların tesisine ilişkin geçici uygulama ⁽⁵⁶⁾

GEÇİCİ MADDE 15- (1) Bu maddeyi ihdas eden Tebliğin 1 inci, 2 nci ve 4 üncü maddeleri ile yürürlükten kaldırılan zorunlu karşılığa tabi varlıklar için 13/10/2023 hesaplama tarihi itibarıyla hesaplanan zorunlu karşılıkların tesisi 27/10/2023 ile 23/11/2023 tarihleri arasında yapılır.

Kredi büyümesine dayalı geçici uygulama⁽⁵⁸⁾

GEÇİCİ MADDE 16- (1) Bankalarca ve finansman şirketlerince kullanılan nakdi kredilerden usul ve esasları Merkez Bankasınca belirlenen krediler için büyüme oranının 29/3/2024 hesaplama tarihinden 3/1/2025 (dâhil) hesaplama tarihine kadar bir önceki hesaplama tarihine göre yüzde 1,5'in üzerinde olması halinde bu oranı aşan kredi tutarı kadar Türk lirası cinsinden zorunlu karşılık bloke olarak tesis edilir.⁽⁶²⁾

(2) Birinci fıkrada yer alan büyüme oranı Merkez Bankasınca belirlenen kredi türleri için daha yüksek uygulanabilir. Kredi büyüme oranları zorunlu karşılığa tabi kuruluşların bilanço büyüklüklerine, zorunlu karşılığa tabi kuruluşların türüne veya grubuna göre Merkez Bankasınca farklılaştırılabilir.

(3) Bu madde kapsamında yer alan büyüme oranları usul ve esasları Merkez Bankasınca belirlenen hesaplama yöntemine göre dört haftada bir cuma günleri itibarıyla hesaplanır.

(4) Tesis, hesaplama tarihini takip eden iki hafta sonraki cuma günü başlar, tesis başlangıcını takip eden elli ikinci haftanın perşembe günü sona erer.

(5) Merkez Bankasınca belirlenen usul ve esaslara göre kredilerin bilanço büyüklüklerine oranına bağlı bir gösterge çerçevesinde belirlenen seviyenin altında olan bankalara ve finansman şirketlerine bu madde hükümleri uygulanmaz⁽⁵⁹⁾.

Yürürlük

MADDE 15- (1) Bu Tebliğ 17/1/2014 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı yürütür.

Ek-1 (27/11/2020 tarihli ve 31317 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2020/17 sayılı Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

Tebliğ Değişikliklerine İlişkin Liste:

- (1) 26/3/2014 tarihli ve 28953 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2014/3 sayılı Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
- (2) 25/7/2014 tarihli ve 29071 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2014/4 sayılı Tebliğ 1/8/2014 tarihinde yürürlüğe girer.
- (3) 3/1/2015 tarihli ve 29225 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2014/7 sayılı Tebliğ 13/2/2015 tarihinde yürürlüğe girer.
- (4) 12/3/2015 tarihli ve 29293 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2015/2 sayılı Tebliğin 1’inci maddesi 13/3/2015 tarihinde, 2’nci maddesi 27/2/2015 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
- (5) 30/5/2015 tarihli ve 29371 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2015/3 sayılı Tebliğin 1’inci maddesiyle değiştirilen 4’üncü maddenin birinci fıkrası ile 3’üncü maddesiyle Tebliğe eklenen geçici 5’inci maddesi 5/6/2015 tarihinde, diğer hükümleri ise 3/7/2015 tarihinde yürürlüğe girer.
- (6) 29/8/2015 tarihli ve 29460 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2015/5 sayılı Tebliğ 9/10/2015 tarihinde yürürlüğe girer.
- (7) 26/12/2015 tarihli ve 29574 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2015/6 sayılı Tebliğ 31/12/2015 tarihinde yürürlüğe girer.
- (8) 9/1/2016 tarihli ve 29588 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2016/2 sayılı Tebliğ 12/2/2016 tarihinde yürürlüğe girer.
- (9) 10/8/2016 tarihli ve 29797 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2016/3 sayılı Tebliğ 12/8/2016 tarihinde yürürlüğe girer.
- (10) 7/9/2016 tarihli ve 29824 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2016/4 sayılı Tebliğ 9/9/2016 tarihinde yürürlüğe girer.
- (11) 22/10/2016 tarihli ve 29865 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2016/5 sayılı Tebliğ 21/10/2016 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
- (12) 1/11/2016 tarihli ve 29875 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2016/7 sayılı Tebliğ 21/10/2016 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
- (13) 19/11/2016 tarihli ve 28893 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2016/9 sayılı Tebliğ 18/11/2016 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
- (14) 26/11/2016 tarihli ve 29900 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2016/10 sayılı Tebliğ 18/11/2016 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
- (15) 11/1/2017 tarihli ve 29945 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2017/2 sayılı Tebliğ 30/12/2016 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
- (16) 8/11/2017 tarihli ve 30234 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2017/4 sayılı Tebliğ 3/11/2017 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
- (17) 9/5/2018 tarihli ve 30416 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2018/2 sayılı Tebliğ 20/4/2018 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
- (18) 9/8/2018 tarihli ve 30504 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2018/5 sayılı Tebliğ 27/7/2018 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
- (19) 14/8/2018 tarihli ve 30509 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2018/6 sayılı Tebliğ 27/7/2018 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(20) 22/12/2018 tarihli ve 30633 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2018/8 sayılı Tebliğ 28/12/2018 tarihinde yürürlüğe girer.

(21) 19/1/2019 tarihli ve 30660 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/2 sayılı Tebliğ 11/1/2019 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(22) 16/2/2019 tarihli ve 30688 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/3 sayılı Tebliğ’in 1’inci maddesi 8/2/2019 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde, 2’nci maddesi 22/2/2019 tarihinde, diğer maddeleri ise yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(23) 20/4/2019 tarihli ve 30751 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/5 sayılı Tebliğ 3/5/2019 tarihinde yürürlüğe girer.

(24) 11/5/2019 tarihli ve 30771 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/7 sayılı Tebliğ 3/5/2019 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(25) 28/5/2019 tarihli ve 30787 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/9 sayılı Tebliğ 17/5/2019 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(26) 22/6/2019 tarihli ve 30809 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/11 sayılı Tebliğ 14/6/2019 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(27) 7/8/2019 tarihli ve 30855 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/14 sayılı Tebliğ 26/7/2019 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(28) 20/8/2019 tarihli ve 30864 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/15 sayılı Tebliğ 9/8/2019 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(29) 21/9/2019 tarihli ve 30895 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/16 sayılı Tebliğ 20/9/2019 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(30) 9/12/2019 tarihli ve 30973 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/19 sayılı Tebliğ 29/11/2019 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(31) 28/12/2019 tarihli ve 30992 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/21 sayılı Tebliğ 27/12/2019 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(32) 18/1/2020 tarihli ve 31012 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2020/2 sayılı Tebliğ 10/1/2020 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(33) 7/3/2020 tarihli ve 31061 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2020/6 sayılı Tebliğ 6/3/2020 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(34) 18/3/2020 tarihli ve 31072 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2020/9 sayılı Tebliğ 6/3/2020 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(35) 20/6/2020 tarihli ve 31161 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2020/13 sayılı Tebliğ 12/6/2020 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(36) 18/7/2020 tarihli ve 31189 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2020/14 sayılı Tebliğ 10/7/2020 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(37) 21/8/2020 tarihli ve 31220 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2020/15 sayılı Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(38) 27/11/2020 tarihli ve 31317 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2020/17 sayılı Tebliğ 11/12/2020 tarihinde yürürlüğe girer.

(39) 24/2/2021 tarihli ve 31405 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2021/2 sayılı Tebliğ 19/2/2021 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(40) 1/7/2021 tarihli ve 31528 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2021/4 sayılı Tebliğ 19/7/2021 tarihinde yürürlüğe girer.

(41) 15/9/2021 tarihli ve 31599 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2021/9 sayılı Tebliğ 17/9/2021 tarihinde yürürlüğe girer.

(42) 9/11/2021 tarihli ve 31654 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2021/10 sayılı Tebliğ 28/10/2021 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(43) 21/12/2021 tarihli ve 31696 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2021/15 sayılı Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(44) 23/4/2022 tarihli ve 31818 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2022/17 sayılı Tebliğ’in 9’uncu maddesi 27/5/2022 tarihinde, diğer maddeleri ise 29/4/2022 tarihinde yürürlüğe girer.

(45) 11/5/2022 tarihli ve 31832 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2022/18 sayılı Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(46) 10/6/2022 tarihli ve 31862 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2022/19 sayılı Tebliğ’in 1’inci maddesi 24/6/2022 tarihinde, 2’nci maddesi 27/5/2022 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(47) 20/8/2022 tarihli ve 31929 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2022/24 sayılı Tebliğ 16/9/2022 tarihinde yürürlüğe girer.

(48) 31/8/2022 tarihli ve 31939 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2022/25 sayılı Tebliğ 2/9/2022 tarihinde yürürlüğe girer.

(49) 31/12/2022 tarihli ve 32060 (5. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2022/30 sayılı Tebliğ’in 1’inci maddesi 23/6/2023 tarihinde, 2’nci maddesi 23/12/2022 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(50) 15/1/2023 tarihli ve 32074 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2023/4 sayılı Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(51) 7/4/2023 tarihli ve 32156 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2023/10 sayılı Tebliğ 28/4/2023 tarihinde yürürlüğe girer.

(52) 8/7/2023 tarihli ve 32242 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2023/16 sayılı Tebliğ 7/7/2023 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(53) 21/7/2023 tarihli ve 32255 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2023/17 sayılı Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(54) 20/8/2023 tarihli ve 32285 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2023/21 sayılı Tebliğ 18/8/2023 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(55) 14/9/2023 tarihli ve 32309 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2023/24 sayılı Tebliğ 1/9/2023 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(56) 2/11/2023 tarihli ve 32357 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2023/30 sayılı Tebliğ’in 3 üncü maddesiyle değiştirilen Tebliğin 6 ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ile aynı maddeye eklenen dördüncü fıkrası 27/10/2023 tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(57) 30/1/2024 tarihli ve 32445 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2024/2 sayılı Tebliğ 19/1/2024 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(58) 7/3/2024 tarihli ve 32482 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2024/5 sayılı Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(59) 9/5/2024 tarihli ve 32541 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2024/12 sayılı Tebliğ 29/3/2024 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(60) 24/5/2024 tarihli ve 32555 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2024/13 sayılı Tebliğ 10/5/2024 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(61) 28/6/2024 tarihli ve 32586 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2024/15 sayılı Tebliğ 21/6/2024 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(62) 20/7/2024 tarihli ve 32607 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2024/18 sayılı Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.